

tiska för de tre bantningsmedel vi har i Sverige.

De kliniska studier som ligger till grund för godkännandet har haft vikttnedgång som primär effektvariabel. Effekter på andra riskfaktorer för hjärt-kärlsjukdom såsom midjemått, lipider och HbA_{1c} har visserligen studerats, men det är fortfarande inte visat att dessa effekter är större än vad som kan förväntas av vikttnedgång uppnådd med adekvat livsstilsintervention och/eller andra läkemedel.

Inte heller finns några studier som visar på minskad morbiditet eller mortalitet. Att studier pågår räcker inte som indikation för kardiovaskulär prevention. När dessa studiers resultat så småningom kommer får man värdera vad läkemedlet tillför den kardiovaskulära preventionen i förhållande till alternativa insatser.

Så fram till dess data presenteras som styrker att Acomplia minskar risken för diabetes eller hjärt-kärlsjukdom anser vi att marknadsföringen av Acomplia som ett riskreducerande medel bör tonas ned till förmån för den måttliga vikttnedgångseffekt som faktiskt visats.

Björn Wettermark
apotekare, med dr,
Läkemedelscentrum,
Stockholms läns landsting

Pauline Raaschou
specialistläkare,
klinisk farmakologi, Karolinska
Universitetssjukhuset Solna

Tomas Forslund
ST-läkare,
Gröndals vårdcentral, Stockholm

Paul Hjemdahl
professor, överläkare,
klinisk farmakologi, Karolinska
Universitetssjukhuset Solna
paul.hjemdahl@ki.se

Samtliga är verksamma
i Stockholms läns landstings
specialläkemedelsprojekt

Tarzan – spindelapa på villovägar

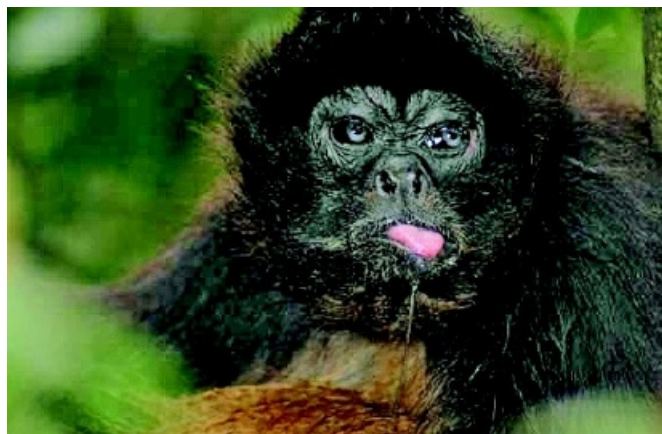
Återigen debatteras kosten och dess sammansättning. Nya studier stärker det som flera av oss länge anat: gamla sanningar om fett, kolhydrater och proteiner håller inte måttet [1].

Vid ett besök på Monkeyland, en öppen park för allehanda apor, under en semesterresa till Sydafrika för något år sedan, får jag mig till livs en fascinerande berättelse av vår guide. Historien gäller en omhändertagen apa, en spindelapa vid namn Tarzan (Figur 1). Vi träffar honom redan på det lilla fiket som finns i anslutning till ingången. Där sitter han och spanar efter turister som, trots noggranna instruktioner om motsatsen, kan tänkas bjuda på något eller åtminstone av misstag lämna efter sig någon kaka eller annan godsak.

Under tiden som vår grupp vandrar genom terrängen berättar guiden om skälet till »omhändertagandet«. Tarzans tidigare ägare hade gjort misskött honom. Följden av detta har blivit att han blivit oproportionerligt stor för sin ras, han har fått karies och tandlossningssjukdom. Många av hans tänder har man fått extrahera, vilket ger honom ett litet lustigt utseende. Han har fått en rejäl kulmage och har ett midjemått som vida överstiger det normala för arten. Hans sociala beteende har förändrats; han hänger hellre vid fiket än umgås med sina rasfränder.

Under berättelsens gång slås jag av en tanke som känns fullständigt kristallklar – den stackars apan har drabbats av det som vi i människornas värld av någon konstig anledning kallar vällevnads(?)sjukdom. Allt faller dessutom på plats när guiden slutligen avslöjar i vad misskötseln bestått; Tarzan har utsatts för människoföda!

Ingen verkar fundera så mycket mer över detta, inte

Figur 1. Tarzan – en spindelapa med misstänkt metabolt syndrom. Notera särskilt bukfetman som syns i förgrunden. Fotot publiceras med tillstånd från Felicia Ruperti, Monkeyland Primate Sanctuary, P.O. Box 1190, Plettenberg Bay, 6600, Sydafrika.

heller de i gruppen som själva tycks lida av metabola syndromet. Alla förstår att så kan man ju inte behandla ett husdjur – ge det en kost som det inte är ämnat att äta. Flera i gruppen suckar upprört.

Som kostintresserad allmänläkare kan jag inte låta bli att fascinerar av denna historia. Visserligen är mitt släktskap med spindelapan »avlägset« [2], men jag frågar mig ändå: Hur kan det komma sig att djur som lever i sin naturliga omgivning och som äter den kost som där står till buds inte utvecklar något metabolt syndrom [3] eller ens ateroskleros [4]?

När vi ska köpa mat till vår hund köper vi hundmat, till katten kattmat. Vi anstränger oss för att tänka ut vad som är den naturliga födan för alla djur som vi har i fångenskap. Liknande tankar för djuret människan ligger bakom en av senare års kosttrender, den ca 200 000 år långa trenden stenålderskost [5], som hett diskuterats under senare år och även avfärdats lättvindigt [6]. Nyligen har en svensk allmänläkare tillfört ytterligare kunskap som stödjer de positiva effekterna av en sådan kosthållning [7].

Kanske börjar det bli dags för vetenskapen att komma

ikapp vetenskapen: djur mår bäst om de får äta den mat de är ämnade för!

Lennart Johansson
distriktsläkare,

Kirsebergs vårdcentral, Malmö
lennart.johansson@skane.se

REFERENSER

- Berglund G, Nilsson P, Leósdóttir M. Fettintag och kardiovaskulär hälsa – är vi helt felinformerade? *Läkartidningen*. 2007;104:3780-4.
- Page SL, Goodman M. Catarrhine phylogeny: noncoding DNA evidence for a diphyletic origin of the mangabeys and for a human-chimpanzee clade. *Mol Phylogenet Evol*. 2001;18:14-25.
- Banks WA, Altmann J, Sapolsky RM, Phillips-Conroy JE, Morley JE. Serum leptin levels as a marker for a syndrome X-like condition in wild baboons. *J Clin Endocrinol Metab*. 2003;88:1234-40.
- Robinson W, Maxie F, MG. The cardiovascular system. In: Jubb KVF, Kennedy PC, Palmer N, editors. *Pathology of domesticated animals*. New York: Academic Press; 1985.
- Lindeberg S. Paleolitisk kost och evolutionsmedicin: nyckel till västvärldens sjukdomar. *Läkartidningen*. 2005;102:1976-8.
- Torgerson J. Replik: Den paleolitiska kosten bör tas med en stor nypa salt. *Läkartidningen* 2005;102:1980-1.
- Jönsson T. Healthy satiety – effects of paleolithic diet on satiety and risk factors for cardiovascular disease. Lund: Division of Family Medicine, Department of Clinical Sciences, Lund; 2007. Faculty of Medicine Doctoral Dissertation Series 145.